

श्री सर्वोच्च अदालतमा पेश गरेको
निवेदनपत्र

विषय:-उत्प्रेषण सहित परमादेश जो चाहिने आज्ञा आदेश वा पुर्जि जारी गरिपाउँ।

हुम्ला जिल्ला खार्पुनाथ गाँऊपालिका वडा नं ५ भई हाल का.जि. का.म.न.पा. वडा नं ३२कोटेश्वर बस्ने वर्ष २६ को अधिवक्ता राम बहादुर शाही(१८४३५८९४३३).....१
का.जि.बुढानिलकण्ड न.पा. वडा नं. ११ बस्ने वर्ष ३५ को अधिवक्ता सन्तोष भण्डारी..१
बैतडी जिल्ला, दशरथचन्द न.पा.वडा नं. ४ हाल का.जि.का.म.न.पा.वडा नं. ३२कोटेश्वर
बस्ने अधिवक्ता तेज कुमार लोहिया.....१
बैतडी जिल्ला, पाटन न.पा.वडा नं. १ हाल का.जि.का.म.न.पा.वडा नं. ३२कोटेश्वर बस्ने
अधिवक्ता त्रिलोक बहादुर चन्द.....१

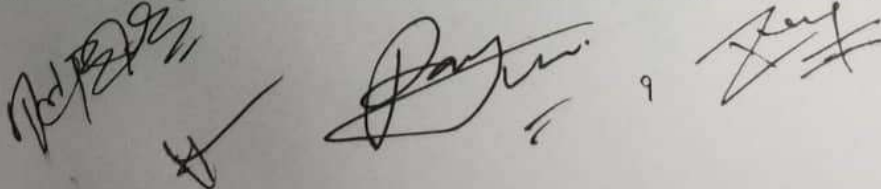
निवेदक
पक्ष

विरुद्ध

नेपाल सरकार, प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषदको कार्यालय, सिंहदरबार काठमाडौं...१
नेपाल सरकारगृह मन्त्रालय सिंहदरबार, काठमाण्डौं.....१
कानून, न्याय तथा संसदीय मामिला मन्त्रालय१

विपक्षी

१. हामी निवेदक अधिवक्ता तथा कानूनको विद्यार्थी भई मुलुकमा विधिको शासन हुनुपर्छ भन्ने मान्यतामा विश्वास राख्ने व्यक्तिहरु हौ।संविधानवाद, विधिको शासन तथा लोकतान्त्रिक व्यवस्था एवं स्वतन्त्र न्यायपालिका प्रति क्रियासिल रहदै सम्मानीत सर्वोच्च अदालत तथा मातहत अदालतहरुमा बहस पैरवी साथै कानून सम्बन्धी लेखरचना लेखदै आएकोमानेपालको संविधान, २०७२ को धारा१(२),२, ४,५(१)(२), १६,१७, १८, २६, ३१, ३३, ३४, ३५, ३९(८) (९), ४४,४६,१३३(२) र १३३(३)तथा सर्वोच्च अदालतको नियमावली २०७४ को नियम ४९ बमोजिमविपक्षीहरुले गरेका निम्न प्रकरणमा उल्लेखित अन्यायको सम्बन्धमा अन्य प्रभावकारी

श्री सर्वोच्च अदालतमा पेश गरेको
निवेदनपत्र
५.७.२०१९
१२६०६

वैकल्पिक उपचारको व्यवस्था नभइ समानान्तर क्षेत्राधिकारको समेत प्रयोग नभएकोले सम्मानीत अदालतमासंबिधानमाथिको ठाडो हस्तक्षेपजन्य कार्यलाई अमान्य, र रोकथाम गरी संबैधानिक प्रणालीको रक्षा गर्न नेपालको संबिधानको धारा १३३(२) र (३) समेतका आधारमा उपचारको माग राखीनिम्न अनुसार निवेदन गर्दछौं। यो सार्वजनिक सरोकारको विषय भएको हुँदा निवेदन दर्ता गर्ने हकद्वैया हामीलाई छ।

२. नेपाल सरकारले मिति २०७९ साल जेष्ठ १ गते बाट लागु हुने गरि हप्तामा २ दिन प्रत्येक सनिवार र आईतबार सार्वजनिक बिदा दिने र अरु दिन बिहान ९:३० बजे देखि अपरान्न ५:३० सम्म काम गर्ने तर कार्तिक १६ गते देखि माघ १५ गते सम्म कार्यलय समय ९:३० देखि अपरान्न ४:३० बजे सम्म रहने गरी मिति २०७९ साल वैशाख १३ गते मन्त्रिपरिषदकोले निर्णय गरि नेपाल राजपत्र भाग ५ मा मिति २०७९/०१/२६ गतेको सुचनामा प्रकासित भएको छ। जसमा हप्तामा एक दिन थप बिदा दिनुको मुख्य आधार वैदेशिक मुद्राको संचिति घटेका कारण त्यो परिमाणमा घट्न नदिने प्रयोजनका लागि, पेट्रोलियम पदार्थको खपत उपयोग कम गर्न, आर्थिक रुपले कर्मचारी र कार्यलय तथा संस्थाहरुको उत्पादकत्व वृद्धि हुने, पर्यटकिय दृष्टिकोणले आन्तरिक पर्यटन प्रवर्द्धनमा सहयोग हुने, सामाजिक दृष्टिकोणले लैङ्गिक समानता कायम गर्न, पारिवारिक सामिप्यता कायम हुने जस्ता कारण देखाउदै हप्तामा दुई दिन सार्वजनिक बिदा दिने घोषणा गरिएको छ। नेपाल सरकार भनेको देशको अभिभावक हो देशको समचालक पनि हो। यति ठुलो निर्णय हरेक व्यक्तिको उत्पादकत्व कार्यशैली, सार्वजनिक सेवा, सरकारी तथा गैरसरकारि सेवा संग जोडिएको विषयलाई यसको दुरगामि असरलाई निचोरेर नहेरी, यसको विश्लेषणात्मक अध्ययन अनुसन्धान नै हचुवाको भरमा हप्तामा दुई दिन बिदा घोषणा गरिएको अवस्था छ। कि त हप्ताको दुई दिन बिदा दिनाले तत् तत् विषय र कार्यशैलिमा सुधार र उपयोगी र प्रभाव पर्नुको साथै थप सुधार गर्दछ र यि सार्वजनिक निकायले दिने सेवाको चुप्ततामा वृद्धी गरीनुको साथै जसको कारणले परिमाणात्मक रुपमा हप्तामा दुई दिन मानिसले सामाजिक जिवन पनी व्यतित गर्न सकोस, कामको गतिमा पनी फरक नपरोस भन्ने कुरामा कुनै यकिन डाटा, आधार, कारण र यसको जवाफदेही निकाय देखाउन सकुपथ्यो तर यसमा कुनै पनी यकिन तथ्याङ्क, डाटा पनि नभएको र यसको जवाफदेही निकाय पनी भेटिदैन।

३. Covid महामारिले पाठ्यक्रम, पठनपाठन, विध्यालय, साँस्कृती तहसनहस भएको र यसलाई सुधार गर्दै अगाडी बढाउनु पर्ने समयमा सवै ठप्प पारेर बिध्यार्थिको भविश्य अन्धकार तिर धकेल्नेतर्फको निर्णय अनुचित र Prima Facie रुपमा नै बदरभागी छ। तथ्याङ्ककै कुरा गर्ने हो भने पनी नेपालमा जम्मा ३५ हजार विध्यालय छन। जसमध्ये २७ हजार सामुदायिक विध्यालय र ८ हजार निजी विध्यालय छन। सामुदायिक विध्यालयमा पढ्ने बिध्यार्थिहरुसंग सवारी साधन यकदमै न्युन मात्रामा हुन्छ अब निजी विध्यालयमा पढ्ने सबैसंग सवारि साधन हुन्छ भन्ने छैन। ति विध्यालय हप्तामा दुई दिन बिदा हुदाँ ५६ लाख विध्यार्थी घरमा वस्तु पर्ने हुन्छ। त्यसले निम्त्याउने दुष्प्रभाव र

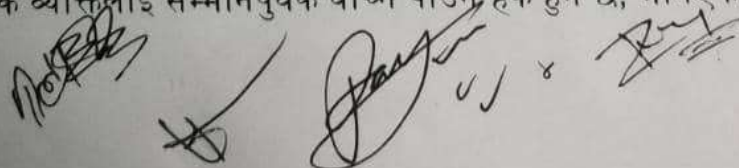
पठनपाठन, साँस्कृतीले के प्रभाव पार्छ ? सोमबार बाट सुक्रबार सम्म ९:३० बजे देखी ५:३० बजे सम्म एकै पटक यती लामो समय पठनपाठन गराउदा बच्चाहरुको मनमण्टिकसमा के कती प्रभाव पार्छ ? यसलाई सम्बोधन गर्ने आधार कुनै गुञ्जयमान देखिदैन । आईतबार पनी काम गर्छन जसले खपत गरेको कारणले पेट्रोलियम पदार्थको खपत कम हुने कती मात्रामा होला ? हप्तामा दुई दिन विदा दिएर पेट्रोलियम प्रदार्थको खपत कम गर्ने र वैदेशिक मुद्राको संचिती यथास्थानमा ल्याउने भन्ने कुरा व्यावहारिक कुरा होईन । हप्तामा दुई दिन विदा नदिएर Balance Of Payment भुक्तानी असुन्तलन हुनुको कारक तत्व त्यो होईन । सातामा एक दिन थप सरकारी तथा गैरसरकारी क्षेत्रमा सार्वजनिक विदा दिदा मासिक २० लाख पेट्रोल र १२ लाख डिजेल खपत कम हुने वाणिज्य मन्त्रालयको रिपोर्टमा उल्लेख छ । यो खपत भनेको मासिक ३९ करोड १६ लाख रुपैया बराबरको मात्रै मुद्रा कम हुने हो । तर नेपालमा बर्षमा २ खर्व भन्दा बढिको पेट्रोलियम प्रदार्थ आयत हुन्छ । त्यो आयतमा मासिक ३९ करोडले कम हुनुले, पुरैमा १/२ % ले मात्र कम हुनु हो, त्यसको कष्ट फाइदा हुन्छ होला तर यसबाट आम जनताले पाउने सरकारी सेवा, सुविधामा के कती असर पर्छ ? त्यसको कष्ट, दुरगामी असर कसले गणना (क्याल्कुलेसन) गरेको छ ? अन्तराष्ट्रिय मुलुकमा दुई दिन विदा दिने अभ्यास छ भन्ने तर्कवितर्क गरिने हो भने ति देशहरुमा नेपाल जस्तो बहुजातिय, बहुभाषिक, बहुसाँस्कृतिक, बहुधार्मिक मानिसहरुको बसोबास छैन जसको कारण धेरै चाडपर्व र अरु दृष्टिकोणले पनि त्यहि अनुसारको सार्वजनिक विदा नहुने र सिमित विदा हुने सो अनुसारको सेवा सुविधा उपलब्ध गराउने गरी प्रवन्ध मिलाइएको भएर अरु देशमा सम्भव छ तर नेपालमा यसै पनी संधियता स्थापनापछी, नेपाल सरकारको निर्णयनुसार (वि.स. २०७६) ६९ दिन सबैले र समुह विशेष र स्थान विशेषले पाउने २३ दिन गरी जम्मा ९२ दिन सार्वजनिक विदा र ५२ दिन सनिबार विदा हुनुको साथसाथै राजतन्त्रमा राजा विदेश जादा सार्वजनिक विदा दिने चलन थियो, अहिले गणतन्त्रमा राष्ट्रपती विदेश भ्रमणमा जादा र विदेशी प्रतिनिधी नेपाल आउदा विदा दिने चलन छ अझै १ दिन थप हप्तामा सनिबार र आईतबार सार्वजनिक विदा दिने हो भने नेपाल जस्तो गरिव मुलुक जहाँ दिन भरी काम गरेर बिहान बेलुकाको छाक टार्न हम्मे-हम्मे पर्ने वर्गका मानिसको संख्या अत्यधिक भएको मुलुकको आर्थिक, साँस्कृतिक र सामाजिक हैसियत कता पुग्ला त्यसतर्फ कुनै विचार गरिएको अवस्था छैन । नेपालको संविधान २०७२ को धारा १ को उपधारा (२) मा भनिएको छ - यस संविधानको पालना गर्नु प्रत्येक व्यक्तिको कर्तव्य हुनेछ भनेर स्पष्ट संग उल्लेख छ तर स्वयम मन्त्रिपरिषदबाट नै आव्यश्यक व्याख्या र विश्लेषण बिना हप्तामा दुई दिन विदा दिने गरी ठाडो निर्णय घोषणा गरिदिएर संविधानको भावना, मर्म विपरितको कार्य गरिएको छ । कुन काम देश र जनताकोलागी हित हुने र कुन अहितमा छ भन्ने विश्लेषण र व्याख्या नै नभई हचुवाको भरमा निर्णय गरी संविधानवाद र कानुनको शासनको बाधक आफै बन्नु भएको छ ।

४. हप्तामा दुई दिन सार्वजनिक विदा दिने गरी गरिएको मोडेल नेपालमा पहिले पनि पटक-पटक परिष्करणको लागि लागु गर्दै असफल भई निरञ्चरता दिन नसकेको अवस्था वितिदै छ । नेपालकोविगतको अभ्यास हेर्दा विगतमा २०४८ सालमा तत्कालीन प्रशासन सुधार आयोगले खर्च

घटाउन सकिने र प्रशासन सञ्चालन सहज हुने भन्दै हप्तामा दुई दिन बिदा दिन सिफारिश गरेको थियो। सोही सिफारिश अनुसार २०५६ सालमा सातामा दुई दिन बिदा दिने निर्णय कार्यान्वयन गरिएको थियो। काठमाडौं उपत्यकाबाट शुरु गरिएको दुईदिने बिदाको छोटो समयको लागि कार्यान्वयन भएको पाइन्छ।

हप्तामा २ दिन बिदा दिँदा तत्कालीन प्रशासन सुधार आयोगको सिफारिशको आधार लिई कर्मचारीको उत्पादकत्व बढ्ने, कार्यालय बिहान ९ बजेबाट सञ्चालन हुने भएकोले ट्राफिक व्यवस्थापनमा सहजता आउने, कार्यालय सञ्चालन खर्च र इन्धन खपतमा कमी आउने, कर्मचारीले Work-Life Balance गर्न मद्दत पुग्ने र दुई दिनको बिदाले कर्मचारी र तिनका परिवारलाई सप्ताहान्तको छुट्टी मनाउन बाहिर जाने समेत समय उपलब्ध भई आन्तरिक पर्यटन प्रवर्द्धन हुने समेत आंकलन गरिएको थियो। पछिआर्थिक, सामाजिक, भौगोलिक कठिनाई र हाम्रो काम गर्ने संस्कृतीको कारण यो मोडेलले निरञ्जता पाउन सकेन। अहिले पनि कुनै अध्ययन अनुसन्धान र विश्लेषणबिना नै यति ठुलो संवेदनसिल विषय माथि निर्णय गरिएको छ जुन निर्णय देशको आर्थिक स्थिति मात्र नभई हरेक क्षेत्रमा दुरगामि असर निम्त्याउने प्रष्ट देखिन्छ। जुन कार्य आफैमा असंवैधानिक र विवादास्पुर्ण कार्य भएकोले उक्त निर्णयउत्प्रपणको आदेशले बदरभागी छ।

५. अहिले नेपालको अवस्था हेर्ने हो भने न्यायलयमा वर्षौं देखिका मुद्दाका चाङ्ग थुप्रिएको अवस्था छ, मालपोत कार्यलय, यातायात कार्यलय, पासपोर्ट कार्यलयमा व्यापक भिड छ, त्यो भिड अब हप्ताको दुई दिन बिदा दिनाले भिड झन बड्छ कि घट्छ ? त्यसको ईकोनोमिक कष्ट कति हो ? त्यसको हिसाब गरेर दुई दिन बिदा हुदा नाफा यती हुन्छ घाटा यती हुन्छ भनेर कुनै विश्लेषण भएको देखिदैन र कुनै डाटा पनि आएको अवस्था छैन। घाटा भन्दा नाफा बढि भएमा यो मोडेल लागु गर्ने हो। यसरी हचुवाको भरमा देशका हरेक काम कारबाही नै ठप्प पार्ने गरी नेपालको संविधान, ऐनको भावना मर्म विपरित, कानुनको परिपालना नगरी गरिएको निर्णय देश र नागरिकको विरुद्ध भई बदरभागी छ। यदी पेट्रोलियम प्रदार्थको खपत कम नै गर्ने हो भने पनि, सबैभन्दा ठुलो परिमाणमा अनावश्यक कम उत्पादकत्व भएको कुनकुन Indicator मा बढि खपत भएका छन् त्यतातर्फ अध्ययन गरेर साचिकै त्यसमा घटाएर हुने रछ भने घटाउन केके गर्न पर्ने त्यसको उपाय अपनाउने हो, विदेशि मुद्रामा पनि जुन विलासिताको वस्तु छन कुनमा बढी भन्दा बढी मुद्रा बाहिरिएको छ त्यसलाई घटाएर कसले समाजमा मानविय जिवनमा, GDP मा असर गरेको छ त्यसलाई आकलन विश्लेषण गरेर पो निर्णय गर्ने होला, त्यता तिर कुनै ध्यान नदिई प्रयाप्त अध्ययन अनुसन्धान बिना हप्तामा दुई दिन सार्वजनिक बिदा दिने गरि गरिएको निर्णय कामकाज एकातिर निर्णय अर्को तिर भईसंविधान र कानुनको मर्म र भावना विपरित छ। जुन नेपालजस्तो स्वतन्त्र, सार्वभौमसत्ता सम्पन्न देशकालागि घातक छ। नेपालको संविधान २०७२ को धारा २ मा नेपालको सार्वभौमसत्ता र राजकियसत्ता नेपाली जनतामा निहित हुने छ, धारा ५ को उपधारा (२) मा राष्ट्र हित प्रतिकुलको आचरण र कार्य सङ्घिय कानुन बमोजिम दण्डनिय हुनेछ भन्ने उल्लेख गरिएको छ। त्यस्तै धारा १६ को उपधारा (१) मा प्रत्येक व्यक्तिलाई सम्मानपुर्वक वाचन पाउने हक हुने छ, भनिएको छ, धारा १८ मा सबै नागरिक

कानूनको दृष्टिमा समान हुने छैन । कसैलाई पनि कानूनको समान संरक्षणबाट वञ्चित गरिने छैन । धारा २५ मा सम्पतिको हक, धारा २६ मा धार्मिक स्वतन्त्रताको हक हुनेछ, धारा ३१ मा शिक्षा सम्बन्धि हक हुनेछ, धारा ३३ रोजगारीको हक हक, धारा ३४ मा श्रमको हक, धारा ३५ मा स्वास्थ्यको हक, धारा ३९ को उपधारा (८) मा प्रत्येक बालबालिकालाई बाल अनुकूल न्यायको हक हुनेछ भन्ने छ । यस्तो असंवैधानिक र कानूनको विपरित गतिविधीमा स्वयंम नेपाल सरकार मन्त्रिपरिषदले आवश्यक विचारविमर्श नै नगरी हप्तामा दुई दिन विदा दिने गरि गरिएको निर्णय देशको भौगोलिक अखण्डता, राष्ट्रियता र राष्ट्रिय सुरक्षा समेतमा खलल पुग्ने भएकाले र यस्तो महत्वपूर्ण सार्वजनिक सरोकारको विषय भई संविधानको धारा १३३(२) र (३) बमोजिम भई यस अदालतको असाधारण अधिकार क्षेत्र अन्तर्गत यस्तो सार्वजनिक सरोकारको विषयसँग सम्बन्धित संवैधानिक तथा कानुनी प्रश्नको निरुपण गर्न अतिआवश्यक देखिएकाले यो रिट निवेदन पेश गरेका छौं । अतः अहिले मन्त्रिपरिषदले आवश्यक विचारविमर्श नै नगरी हप्तामा दुई दिन सार्वजनिक विदा दिने गरि गरिएको मिति २०७९/०१/१३ गते, नेपाल राजपत्र भाग ५ मा मिति २०७९/०१/२६ गतेको सुचनामा प्रकाशितनिर्णय संविधानको धारा १३३ (२) र (३) बमोजिम उत्प्रेषणको आदेशद्वारा अमान्य रबदर गरि संविधान र कानून बमोजिम उक्त निर्णयबाट हुने सम्पूर्ण काम कारबाहि नगर्नु नगराउनु भनी प्रमादेश समेत जारी गरि पाउँ । साथै सर्वोच्च अदालतको नियमावली २०७४ को नियम ४९ बमोजिम मन्त्रिपरिषदको उक्त निर्णयसंविधान र कानून बमोजिमको नेपालको हित प्रतिकुल भएकोले यो निर्णयबाट हुने सम्पूर्ण काम कारबाहि नगर्नु नगराउनु भनी अन्तरिम आदेशद्वारा अमान्य बदर घोषित गरिपाउँ ।

(६) साथै संविधान र कानूनको घोर उल्लंघन भइ संवैधानिक प्रणालीमा गम्भीर क्षति पुग्न जाने हुदा यो रिट निवेदनको टुंगो नलागे सम्म उक्त अध्यादेशबाट हुने कुनैपनि काम कारबाहि नगर्नु नगराउनु भनीसर्वोच्च अदालत नियमावली २०७४ को नियम ४९ बमोजिम अग्रधिकार सहित अन्तरिम आदेश समेत जारी गरी पाउँ । निवेदकद्वारा नियुक्त हुनु हुने कानून व्यवसायीको बहसलाई यसैको अभिन्न अंग मानी पाउँ ।

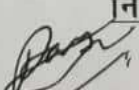
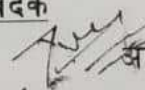
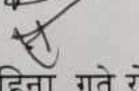
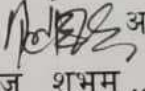
(७) संलग्न कागजात

(क) मिति २०७९ जेष्ठ १ गते बाट लागु हुने गरी हप्ताको दुई दिन सनिवार र आईतवार सार्वजनिक विदा दिनु भनि राजपत्रमा प्रकाशित मन्त्रपरिषदको निर्णय १ प्रती.....?

(ख) हामी निवेदकहरुको अधिवक्ताको लाईसेन्स को छाँयाकपी

(८) यो निवेदन पत्रमा लेखिएको ब्याहोरा ठीक साँचो हो । झूठा ठहरे कानून बमोजिम सहुला बुझाऊला ।

निवेदक

अधिवक्ता रामबहादुर शाही अधिवक्ता तेज कुमार लोहिया
 अधिवक्ता सन्तोष भण्डारी अधिवक्ता त्रिलोक बहादुर चन्द
 ईति सम्वत् २०७९ साल महिना गते रोज शुभम